DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION

I den ekstraordinære samling i den første uge i september blev folketinget uventet præsenteret for et regeringsoplæg til en mindre omlægning i beskatningen. Samtidig fremlagde regeringen et nyt skøn over statens finanser i indeværende og det kommende finansår samt en økonomisk oversigt.

Udsigten til en meget mærkbar opgang i trækprocenterne for 1973 som følge af udviklingen i den kommunale beskatning var en væsentlig begrundelse for regeringens forslag om at fastsætte den statslige udskrivningsprocent til uændret 91, men at supplere denne beslutning med forskellige ændringer i beregningsgrundlaget og afgiftslovgivningen.

Afgiftsbuketten indeholdt forhøjelser på benzin, spiritus, tobak, vægtafgift og en ny særlig afgift på 2,5 pct. ved omsætning af fast ejendom. De provenumæssige virkninger på årsbasis andrager omkring 1 mia. kr. og skal sammen med de lovede besparelser på statsbudgettet for 1973–74 af samme størrelsesorden afbalancere indtægtsnedgangen som følge af lempelserne i den direkte beskatning. Disse fremkommer som et resultat af forhøjede befordringsfradrag, lønmodtagerfradrag og en nedsættelse af folkepensionsbidraget fra 3 til 1 pct. Lovforslaget om udskrivningsprocentens fastsættelse til 91 blev dog først vedtaget i den ny folketingssamling.

STATSFINANSERNE

Regeringens finansplan fremgår af den hosstående tabel. På indtægtssiden skønnes der et større provenu af forbrugsafgifterne i indeværende finansår i forhold til finanslovens tal. En del at dette merprovenu er en følge af de gennemførte afgiftsforhøjelser, men hovedparten er dog resultatet af en hastigere forbrugsudvikling end oprindelig antaget. Momsindtægterne skønnes at blive 3–400 mill. kr. større, og punktafgifterne forventes at indbringe et merprovenu af tilsvarende omfang. I skønnet for 1973–74 er indregnet de gennemførte afgiftsforhøjelser og bygger i øvrigt på en stigning i det private forbrug på 4 pct. og prisstigninger på 5 pct. fra 1972 til 1973.

Skønnet over kildeskatteindtægterne viser en mærkbar nedgang, efter at man har kunnet gøre brug af en foreløbig opgørelse af slutskattebeløbene fra indkomståret 1971. For 1973–74 er vurderingen baseret på en stigning i pengeindkomsterne på 11 pct., og der er taget hensyn til virknin-

Oversigt over statsfinanserne

	1971–72 Foreløbigt regnskab	1972–73 Finanslov	1972–73 Skøn	1973–74 Skøn 1. sept. 1972
	Mill. kr.			
Forbrugsafgifter	19.572	20.240	21.400	23.500
Midlertidig importafgift	545	1.000	950	–
Kildeskat m. v.	30.556	38.085	35.650	42.800
÷ Afregning til kommuner	÷ 12.320	÷ 14.835	÷ 14.285	÷ 17.650
Renter og andre indtægter	1.270	1.405	1.400	1.675
I alt indtægter	39.623	45.895	45.115	50.325
Udgifter uden for rammer	44.562	25.118	25.850	27.350
Udgifter på rammeområder		20.180	20.180	20.675
Besparelser	–	–	÷ 700	÷ 1.000
1972–73 budget:				
Pris- og lønreserven		3.050	3.050	–
1973–74 budget:				
Pris- og lønstigninger indtil udgangen af 1972	–	–	–	4.425
Anslåede yderligere pris- og lønstigninger i løbet af 1973	–	–	–	1.500
Reserver til merudgifter:				
Ved nye bevillingsforslag	–	150	150	200
Ved ny lovgivning	–	650	750	400
Formel merudgift vedr. dagpengeordning	–	–	–	565
÷ Indtægter på udgiftsbudgettet	÷ 6.073	÷ 6.246	÷ 6.250	÷ 6.550
Nettoudgifter	38.489	42.902	43.030	47.565
Overskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet	1.134	2.993	2.085	2.760
Afdrag på udlån	322	375	330	350
÷ Afdrag på statsgæld	÷ 419	÷ 410	÷ 355	÷ 310
÷ Sociale pensionsfonds obligationskøb	÷ 576	÷ 760	÷ 800	÷ 1.100
Andre kapitalbevægelser	÷ 755	96	125	÷ 50
Kasseoverskud	÷ 294	2.294	1.385	1.650

gerne af de gennemførte ændringer i beregningsgrundlag m. v. Statens afregning til kommunerne er baseret på en antagelse om en gennemsnitlig stigningsprocent på 2,5 pct. i den kommunale og amtskommunale beskatning. Statens eget kildeskatteprovenu er ventet at skulle blive på ca. 23,5 mia. kr.

Den skønnede nedgang i de samlede statsindtægter i 1972–73 i forhold til finanslovens tal på i alt ca. 800 mill. kr. vil føre til en reduktion af kasseoverskuddet fra ca. 2,3 mia kr. til 1,4 mia. kr., idet der, netto, for-

ventes øgede udgifter på ca. 100 mill. kr. Nettoresultatet på udgiftssiden er en følge af dels budgetterede besparelser i 1972–73 på 700 mill. kr., dels merudgifter af størrelsesordenen 800 mill. kr. Besparelser i forhold til bevillingerne er overvejende et resultat af de i maj gennemførte begrænsninger i ministeriernes dispositionsadgang vedrørende investeringsbevillinger. Hertil kommer effekten af stillingsstop, tilbageholdenhed med hensyn til igangsættelse af nye aktiviteter, m. v.

Statens udgifter på de såkaldt lovbundne områder viser betydelig stigning. Det drejer sig især om refusioner af kommunernes udgifter, hvor specielt de sociale er i hastig vækst. Således er udgifterne til almindelig offentlig hjælp i henhold til lov om offentlig forsorg fordoblet på 2 år og andrager nu ca. 550 mill. kr. De øvrige overskridelser på det sociale område vedrører især sociale pensioner, plejehjem og arbejdsløshedsunderstøttelse, hvor budgetteringsforudsætningen om 3 pct. ledighed ikke holder, men nu kan forudses at blive 3,75 pct.

For det kommende år er der regnet med besparelser på statens udgifter på 1 mia kr. Finansplanen bygger endvidere på en forudsætning om total afvikling af landbrugsordningerne og de øvrige støtteordninger til landbruget på i alt 1439 mill. kr. Beløbet skal sammen med den opførte reserve til ny lovgivning på 400 mill. kr. dække udgifterne ved den ny lovgivning fra sidste folketingssamling, 1689 mill. kr., og forventet ny lovgivning i indeværende samling, 150 mill. kr.

I kommentarerne til oversigten over statsfinanserne er anført, at udgifterne for 1973–74 er opført i pris- og lønniveauet fra april 1971. Pris- og lønstigningerne fra dette niveau og frem til det forventede gennemsnitlige for 1973–74 er delt på to poster: Pris- og lønstigninger indtil udgangen af 1972 og yderligere pris- og lønstigninger i løbet af 1973.

Beløbet på 4425 mill. kr. dækker således alle pris- og lønstigninger fra april-niveauet 1971 til udgangen af 1972; tallet er tillige præget af, at det vedrører det større budget for 1973–74. »Beløbet på 1500 mill. kr. til dækning af yderligere pris- og lønstigninger i løbet af 1973 er udtryk for regeringens vurdering af mulighederne for forhøjelse af de lønninger og pensioner, der afholdes over statsbudgettet.«

REGERINGSAFTALE MED KOMMUNERNE

I slutningen af juli måned indgik regeringen og de kommunale organisationer en aftale vedrørende det kommunale investerings- og låneomfang i 1973–74.

Blandt andet motiveret af valutauroen blev aftalen for det kommende finansår dog udvidet med en fælles opfordring fra de forhandlende til alle kommunalbestyrelser og amtsråd om også i 1972 at søge gennemført en begrænsning i det kommunale investeringsomfang så vidt muligt sva-

rende til den af staten besluttede reduktion på 10 pct. af de budgetterede investeringer.

Ifølge aftalen vil den enkelte kommune og amtskommunes investeringsomfang i 1973–74 være begrænset til at udgøre maksimalt 85 pct. af det budgetterede beløb for indeværende regnskabsår. Det totale kommunale investeringsomfang vil dog være uændret i forhold til 1972–73, idet indenrigsministeriet disponerer over en dispensationspulje svarende til 15 pct. af kommunernes samlede investeringer i 1972–73.

For så vidt angår kommunernes adgang til optagelse af lån, vil denne i 1973–74 være begrænset til 80 pct. af de aftalte lånerammer for 1972–73. Dispensationspuljen for lån er fastsat til 200 mill. kr.

EF-TILSLUTNINGEN

Afgørelsen om dansk tilslutning til EF fjernede et betydeligt usikkerhedsmoment ved bedømmelsen af konjunkturudsigterne. En umiddelbar følge af afstemningsresultatet blev, at nationalbanken nedsatte diskontosatsen med 1 pct. fra den 3. oktober.

Hertil kom en regeringsbeslutning den 10. oktober om at lade Danmark genindtræde i EF-valutasamarbejdet vedrørende tilladelige kursudsving. Dette indebærer, at kronen nu er tilbage i den såkaldte slange, som Danmark forlod i maj efter valutaurolighederne, hvor det blev besluttet at lade kronen flyde, men i en snor inden for det af valutafonden opstillede spillerum på 4,5 pct. omkring den aftalte valutaparitet. EF-landenes båndbredde er kun på 2,25 pct., hvilket vil sige af disse har pålagt sig selv en snævrere forpligtelse, idet udsvingene mellem EF-valutaerne er begrænset til nævnte procent. Med dette udsving kan EF-valutaerne, og nu også Danmarks, bevæge sig inden for den bredere IMF-tunnel.

Usikkerheden omkring folkeafstemningens resultat førte til en mærkbar valutauro de sidste uger op til afstemningsdagen. Et norsk nej ugen før den danske afstemning ville yderligere sætte skub i spekulationen, og regeringen og nationalbanken traf derfor som forud bebudet beslutning om at standse valutanoteringen fra dagen efter den negative norske afstemning.

En ny pengepolitisk foranstaltning blev truffet den 16. oktober, hvor nationalbanken indvilgede i en forhøjelse af det udlånsloft, som pengeinstitutterne har været underkastet. Loftet blev hævet med 2 pct. svarende til en udlånsstigning af størrelsesordenen 1 mia. kr.

ØKONOMISK OVERSIGT

Regeringens økonomiske oversigt fra september konstaterer, at den indre økonomi ikke har været præget af nævneværdige spændinger i den forløbne del af 1972. Situationen vil imidlertid på flere centrale områder være væsensforskellig i 1. og 2. halvår.

Den samlede efterspørgsel, indenlandsk såvel som fra eksport, forventes realt at komme op på 4 pct., hvilket er en noget kraftigere stigning end året før. Den samlede produktionsstigning på årsbasis antages at blive på 3,5–4 pct., eller 1 pct. mere end væksten fra 1970 til 1971. Produktionsstigningen har i første halvår været en del lavere end svarende til den samlede efterspørgsel, hvilket forklares af en mærkbar lagerreduktion i denne periode blandt andet som følge af importtolden. Forholdet vil kun i mindre grad gøre sig gældende i 2 halvår, hvorfor stigningstakten i produktionen vil være voksende gennem den resterende del af 1972.

Ledigheden forventes at blive 4 pct. på årsbasis svarende til forholdene i 1971. Den forventede produktions- og efterspørgselsstigning gennem andet halvår vil medføre en faldende tendens i ledighedsniveauet.

Også udviklingen i betalingsbalancens løbende poster vil blive præget af andet halvårs konjunkturopgang. I første halvår var der ligevægt, medens der for året som helhed påregnes et underskud på 1 mia. kr., der således vil fremkomme i årets anden halvdel. I første halvår 1971 havde Danmark det ekstraordinært store underskud på 2,3 mia. kr., og for hele 1971 nåede underskuddet op på knap 3,2 mia. kr.

Baggrunden for det bedre resultat i 1972 skal i det væsentlige søges i tre forhold. Der er indtrådt en meget betydelig forbedring i forholdet mellem import- og eksportpriser. Industrieksportens stigning er i faste priser fordoblet fra 1971 til 1972, nemlig til ventede 12 pct. I løbende priser udgør væksten ca. 16 pct. Endelig kan der for det tredje peges på den midlertidige importafgifts virkninger i retning af at gennemføre lagerreduktioner. De samlede eksportindtægter skønnes at gå i vejret med 13 pct. svarende til ca. 4 mia. kr. I de to umiddelbart foregående år var stigningen på 12 og 8,5 pct.

Udviklingen i indkomster, indkomstoverførsler, priser og skatter antages at muliggøre en vækst i det private forbrug på 3 pct., hvilket er 1 pct. mere end i 1971 og 1 pct. mindre end i 1970. Oversigten venter en forholdsvis moderat opgang i forbruget i andet halvår, som nettoresultatet af stigende beskæftigelse, pengeindkomster, pensioner og langsommere prisstigningstakt, og på den anden side opjusteringen af visse dele af befolkningens skattepligtige indkomster og restskatteindbetalingerne vedrørende indkomståret 1971. De samlede pengeindkomster skønnes at stige med 10 pct. i 1972 og de disponible indkomster med ca. 9 pct.

Det offentliges udgifter til køb af varer og tjenester vil i 1972 runde 40 mia. kr., og indkomstoverførslerne vil nå op på 21 mia. kr. Den reale vækst i det offentliges køb antages at blive 5 pct. i 1972, hvilket er 1 pct. mindre end sidste år, men dog stadig et positivt bidrag til væksten i den samlede indenlandske efterspørgsel.

Det mest udtalte bidrag til opgangen i den indre efterspørgsel stammer

dog fra boligsektoren, hvor igangsættelserne af nyt parcelhusbyggeri i første halvår har svaret til årsniveauet i 1970 og 1971. Udviklingen er i væsentlig grad en følge af de ændrede momsrefusionsregler. Investeringerne i boligbyggeri forventes i 1972 at stige med 10 pct. i faste priser mod 1/2 og 3 pct. i de to foregående år.

I den modsatte ende af aktivitetsskalaen ligger erhvervsinvesteringerne, der ventes at være svagt faldende, hvilket er en fortsættelse af udviklingen fra 1971. Industriens investeringer skønnes nedadgående med 5–10 pct. i forhold til 1971, hvorimod landbrugets investeringer sandsynligvis vil stige med henved 15 pct.

UDVIKLINGEN I 1973

I september fremlagde regeringen i den økonomiske oversigt et bud på den forventede udvikling i den danske økonomi i 1973.

Vedrørende den indre balance mellem produktion og efterspørgsel blev der udtrykt ængstelse for, at der i løbet af 1973 vil opstå tendenser til et generelt efterspørgselspres, og at denne ekspansion kan være nok så svær at kontrollere. »Man kan derfor ikke udelukke, at overtrykket kan blive en realitet i hvert fald i andet halvår 1973«. Der forudses en høj beskæftigelsesgrad og en vækst i byerhvervenes produktion på 5–6 pct.

Oversigten venter en vækst i de samlede valutaindtægter på 5,8 mia. kr. Efter korrektion for EF-betalinger og ulandsbistand skulle der være 5,5 mia. kr. tilbage af væksten til finansiering af importstigningen. Forudsat importprisstigninger på 4 pct. og en aktivitetsbetinget vækst i importen af størrelsesordenen 4 mia. kr. vil stigningen i valutaudgiftsbehovet være på 6,5 mia. kr. Dette vil således være ensbetydende med en forringelse af betalingsbalancens løbende poster på ca. 1 mia. kr. og et samlet underskud i 1973 på ca. 2 mia kr.

Der forudses en mærkbar lettelse af vilkårene i udenrigshandelen. Dels som følge af EF-tilslutningen og dels som følge af en videreudbygning af det internationale konjunkturopsving. »Der er hermed tilvejebragt forudsætninger for at videreføre den omstilling inden for økonomien, der er nødvendig for at opnå den varige forbedring af betalingsbalancestillingen . . .« »Der er i 1972 sket en meget væsentlig reduktion af betalingsbalanceunderskuddet, men det store omsving skyldes delvist, at investeringsaktiviteten og beskæftigelsesgraden har været lidt lavere, end det på længere sigt er ønskeligt, og at der er sket en omfattende nedbringelse af erhvervenes lagerbeholdninger«. Lageropbygningen anslås at koste omkring et par milliarder kr.

Industrieksporten forventes sat i vejret med 17–18 pct. svarende til 3,3 mia. kr., landbrugsindtjeningen med 1,7 mia. kr. og fisk, tjenesteydelser m. v. med 0,8 mia. kr.

Den stærke stigning i landbrugets investeringer i 1972 forventes forstærket, og byerhvervenes at stige med omkring 15 pct. Investeringerne i nyt boligbyggeri anslås at blive godt 5 pct. lavere i 1973, hvorimod omsvinget i lagerbeholdningerne som nævnt vil give et investeringsomfang af størrelsesordenen 2 mia. kr.

Det offentliges efterspørgsel efter varer og tjenester er antaget at stige med 5 pct. i 1973 eller uændret vækst i forhold til 1972.

Der forventes en mærkbar realindkomstfremgang, men naturligt nok en betydelig usikkerhed om udviklingen i de samlede pengeindkomster som følge af overenskomstforhandlingerne i foråret. Oversigten antager, at der vil indtræde en stigning i det private forbrug på 4 pct. i faste priser mod 3 pct. i 1972.

UDENRIGSHANDEL OG BETALINGSBALANCE

Årets første kvartal gav et underskud på betalingsbalancens løbende poster på 310 mill. kr., mens andet kvartal endte i et overskud på 345 mill. kr., således at der sammenlagt har været balance i første halvdel af 1972. Heroverfor står et underskud på 2313 mill. kr. i første del af 1971.

Den internationale likviditet er i årets første halvdel forøget med knap 400 mill. kr. Den offentlige kapitalimport har været på 450 mill. kr. Der er her set bort fra tildelingen af SDR.

Det første halvår af 1972 har været præget af en stor fremgang på handelsbalancen. Værdien af landbrugseksporten lå i forhold til første kvartal året før ca. 10 pct. højere, og for industrieksportens vedkommende ca. 16 pct. over, hvoraf 12 pct. i faste priser. Der har især været fremgang i eksporten af forbrugsvarer, der fra halvår til halvår voksede med 21 pct., mens maskineksporten steg svarende til gennemsnittet for industrien nemlig 16 pct. Den del af industrieksporten, der kan betegnes råvarer og halvfabrikata, gik derimod kun i vejret med 10 pct. Industrieksportens vækst har været lidt stærkere til EF-landene end til EFTA. Merimporten blev i første halvår reduceret fra 4,2 mia. kr. i 1971 til 1,8 mia. kr. i år.

Udenrigshandelstallene for juli og august viser klart en modsatrettet udvikling. Medens importen i perioden januar-juni viste et fald på 2,3 pct., steg indførslen i juli måned med ca. 200 mill. kr. i forhold til samme måned året før, og i august var stigningen på 130 mill. kr., således at der for de ti første måneder kan konstateres en uændret importværdi. Fordelt efter anvendelse viser der sig et fald for brændselsstoffer o. l., men en stærk stigning i importen af varer til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed.

Også for eksportens vedkommende viser de to første måneder af andet halvår et ændret forløb. Væksten blev reduceret mærkbart i juli, og i au-

Handelsbalancen

	Indførsel		Udførsel		Merindførsel	
	1971	1972	1971	1972	1971	1972
	mill. kr.					
Januar	2399	2577	1820	2307	579	270
Februar	2575	2821	1969	2403	605	418
Marts	3492	3066	2332	2565	1159	501
April	2471	2605	2098	2343	373	262
Maj	3003	2564	2356	2687	646	177
Juni	3238	2786	2397	2651	843	135
Juli	2483	2719	1878	2128	609	591
August	2580	2710	2292	2257	289	453
September	2809		2298		512	
Oktober	2886		2485		401	
November	2981		2362		619	
December	3075		2426		646	
I alt	33.992		26.713		7281	

gust indtrådte et mindre fald i udførslen. Den samlede eksport har hidtil beløbet sig til 19,3 mia. kr. mod 17,1 mia. kr. i de samme måneder sidste år. Der er således tale om en vækst på 12,8 pct. mod 8,9 et år tidligere.

12,6 mia. kr. af udførslen har været industriprodukter, hvor eksportstigningen til og med august andrager 1563 mill. kr. Eksporten af animalske landbrugsprodukter er øget fra 3223 til 3365 mill. kr. og konserveseksporten fra 1242 til 1332 mill. kr.

PENGE- OG KREDITFORHOLDENE

Nettotilgangen af obligationer var i august måned 1530 mill. kr., hvilket er 315 mill. kr. mere end i august sidste år. I juni og juli var tilgangen mindre end i 1971, men den forløbne del af året har dog under ét været præget af en meget betydelig tilgang, nemlig for 15.0 mia. kr. mod 12,8 mia. kr. i 1971. Det er bemærkelsesværdigt, at nationalbanken frem til og med juli ikke i større omfang har været nødt til at støttekøbe. Derimod viste nationalbankens seneste balance, at det i september havde været nødvendigt at købe et forholdsvis stort beløb, ca. 300 mill. kr. Tinglysningerne af pantebreve ligger på et mærkbart højere niveau, og det må derfor forudses, at det store obligationsudbud fortsætter.

Bankernes indlån steg i august med 905 mill. kr. I de sidste tolv måneder har væksten i indlånene været på 4,8 mia. kr. Udlånene er gået op med 2,5 mia. kr., hvoraf august måned beløber sig til 337 mill. kr. Den

Nettotilgang af børsnoterede obligationer

	1969	1970	1971	1972
Januar	949	485	470	680
Februar	1208	886	1105	1318
Marts	1540	917	1450	1689
April	1101	883	1568	1296
Maj	864	759	1071	1573
Juni	873	1292	1440	1401
Juli	817	982	999	802
August	769	1055	1215	1530
September	918	930	1077	
Oktober	855	963	1138	
November	1047	868	1203	
December	835	744	1295	
Hele året	11.776	10.764	14.031	

procentvise stigning i indlån og udlån over den seneste tolv-måneders periode har været henholdsvis 14,0 og 8,0.

Sparekassernes indlåns- og udlånsstigning var i august måned på henholdsvis 194 og 174 mill. kr. For sparekasserne har indlåns- og udlånsstigningen i den seneste tolv-måneders periode været på 2,2 mia. kr. og 1,7 mia. kr.

Den primære pengeforsyning var ved udgangen af juli måned på 9,7 mia. kr., hvilket er knap en mia. kr. mindre end i samme måned året før.

Perioden op til og efter EF-afstemningen var præget af anselige kursstigninger på obligationer og aktier. Den effektive rente af obligationer har herefter været faldende gennem alle årets måneder.

PRISER, FORBRUG OG INVESTERING

Inflationstakten er øget ganske mærkbart i 1972. Igennem næsten alle årets måneder har prisindeksene vist stærkere stigning end i 1971. Reguleringspristallet for juli udløste en længe sikret pristalsportion ved at ende på 110,4. Det næste lønregulerende pristal er januar, der udløser ved 112, hvilket allerede nu kan betragtes som helt sikkert.

Spændingen er alene knyttet til, om reguleringspristallet for januar også udløser portion nummer to. Reguleringspristallet for januar er gennemsnittet af månedsindeksene for november, december og januar. Det senest foreliggende månedsindeks er september, der endte på 111,9. Boligposten i pristallet reguleres kun to gange årligt, i maj og november. Den sidste regulering af denne post i maj i år førte til en stigning på 0,7 point, og

Prisindeks

	Råvare prisindeks	Engros-prisindeks	Forbrugerprisindeks		Månedsprisindeks	
	1972	1972	1971	1972	1971	1972
	1971 = 100	1968 = 100	1964 = 100		jan. 1971 = 100	
Januar	96	118	149,7	158,5	100,0	106,4
Februar	96	119	149,7	159,2	100,0	106,8
Marts	97	120	149,8	160,3	100,1	107,7
April	96	121	151,3	161,4	101,2	108,4
Maj	96	121	153,7	163,0	103,1	109,8
Juni	96	124	154,2	164,1	103,4	110,6
Juli	97	123	154,4	164,4	103,5	110,8
August	97	123	155,0	165,0	104,0	111,2
September			156,1		104,8	111,9
Oktober			156,8		105,2	
November			157,9		106,0	
December			158,3		106,3	

en tilsvarende opgang i november er sandsynlig. På denne baggrund vil de senere måneders prisstigninger rumme en betydelig mulighed for udløsning af portion nummer to med lønregulerende virkning fra marts måned 1973.

I august steg månedsprisindekset med 0,4, hvilket for mere end halvdelens vedkommende vedrørte fødevarerne. I september gik indekset i vejret med 0,7, hvilket for næsten halvdelens vedkommende var en følge af prisstigninger på fødevarer. Herudover var der mærkbare prisstigninger på beklædning, på vask, rengøring, transport, husholdningsredskaber og bøger og blade.

Forbrugerprisindekset, der inkluderer skatter og afgifter, steg i august med 0,6 point til 165,0. Derimod har råvareprisindekset og engrosprisindekset været forholdsvis stabile i de sidste måneder.

De seneste måneders indeks for omsætningen i detailhandelen viser en lidt stærkere hævelse i forbruget. Indekset for august, der er foreløbigt, viser en omsætningsfremgang i forhold til august 1971 på 14 pct. Særlig stærk har fremgangen været inden for gruppen andre forbrugsvarer, der er steget med 21 pct. Denne omfatter blandt andet de hårde hvidevarer, hvor augustomsætningen formentlig har været stærkt præget af salg af farve-TV. Nærings- og nydelsesmidler er steget 12 pct. og beklædning med 9 pct.

Stigningen i omsætningen er klar også efter korrektion for sæsonsvingninger. Ser man tillige væk fra prisstigninger, skulle den reale forbrugsomsætning i august have været ca. 6 pct. højere end året før.

Indeks for detailomsætningen

	Værdiindeks		Værdiindeks sæsonkorrigeret		Mængdeindeks sæsonkorrigeret	
	1971	1972	1971	1972	1971	1972
	1968 gnstl. = 100					
Januar	121	128	125	136	113	118
Februar	109	122	128	138	116	119
Marts	120	141	128	144	116	123
April	131	135	132	144	119	122
Maj	131	148	130	143	116	120
Juni	128	145	132	145	117	121
Juli	137	147	132	148	117	123
August	131	149	134	151	118	125
September	132		140		122	
Oktober	140		140		122	
November	133		137		119	
December	183		134		115	

Antallet af nyindregistrerede biler ligger fremdeles lavere end i 1971. Der er indregistreret ca. 9000 færre personbiler i perioden januar-august. I august måned var indregistreringerne dog på 10.123 og dermed ca. 1200 flere end i august 1971.

Ændringerne af reglerne om momsrefusion til byggeriet har betydet et vældigt pust til byggeaktiviteten. Således steg det påbegyndte byggeri i andet kvartal til 4,8 mill. kvm. mod et niveau på 2,6 og 2,5 i samme kvartal i de to foregående år. Ultimo juli måned var der således ca. 14,0 mill. kvm. under opførelse mod 12,0 året før. Opgjort i antal lejligheder svarede det påbegyndte i andet kvartal til 23.220 mod 11.536 i 1971. Parcelhusenes andel udgør henholdsvis 18.165 og 7759. Ved midten af året var der således næsten 65.000 lejligheder under opførelse, hvoraf 36.700 var parcelhuse. Man skal tilbage til rekordtallene fra 1969 for at finde et tilsvarende omfang.

For de større byområder foreligger der oplysninger frem til august måned, hvor der i disse områder blev påbegyndt 2638 lejligheder mod 3645 i august 1971. Antallet af enfamilieshuse under opførelse androg i august i disse områder 16.400, hvilket er 4000 flere end sidste år.

PRODUKTION OG BESKÆFTIGELSE

De oplysninger der kan hentes ud af den offentlige arbejdsformidlings opgørelser over nyanmeldte, besatte og ledige stillinger, tyder på en begyndende stramhed på arbejdsmarkedet. Statistikken over antallet af pladser, der var ubesatte ved månedens udgang, viser for juli, august og sep-

Industriens beskæftigelse og løn

	Antal ansatte		Beskæftigelsesindeks		Lønsumsindeks		Timelønsindeks	
	1971	1972	1971	1972	1971	1972	1971	1972
	— 1000 pers. —							
Januar	414,1	404,4	99,7	90,8	105,2	109,9	105,5	121,0
Februar	413,3	402,4	100,7	95,7	106,7	116,5	106,0	121,7
Marts	412,7	403,0	99,7	98,3	109,3	123,5	109,5	125,6
April	409,7	402,9	102,0	99,4	116,6	127,1	114,3	127,9
Maj	409,8	406,7	100,8	97,1	115,7	125,0	114,8	128,8
Juni	414,6	414,1	100,3	98,8	115,1	126,8	114,7	128,4
Juli	410,0	410,6	67,9	59,1	80,3	78,1	118,3	132,1
August	407,6		94,1		108,8		115,7	
September ...	407,0		99,1		117,7		118,8	
Oktober	405,0		98,5		118,0		119,9	
November ...	403,0		97,2		117,1		120,4	
December ...	397,5		86,4		106,6		123,4	

tember omkring 7000, og man skal tilbage til midten af 1970 for at finde et tilsvarende højt tal. Ultimo september var der 7627 pladser, som arbejdsformidlingen ikke kunne besætte. Manglen synes i særlig grad at gøre sig gældende inden for bygge- og anlægsvirksomhed, men også inden for fremstillingsvirksomhed og her især inden for jern- og metalindustrien. Efterspørgselsstigningen vedrører næsten udelukkende mandlig arbejdskraft.

Arbejdsløshedsprocenten i august blev 2,0 mod 2,4 i august måned sidste år. I forhold til juli er der sket et fald på 0,2 point.

Ultimo juli måned beskæftigede industrien 410.600 personer, eller 0.1 pct. flere end på samme tid i 1971. Der har været beskæftigelsestilbagegang i kemisk industri og papir- og grafisk industri, som de mest udtalte. Stærkest vækst har der været inden for træ- og møbelindustrien, læder- og anden industri. Funktionærantallet er uændret i forhold til sidste år, og hele fremgangen skyldes således flere beskæftigede arbejdere. Ved udgangen af juli beskæftigede industrien 306.500 arbejdere.

Timelønsindekset for industriens arbejdere viste for juli måned en årlig stigning på 11,7 pct. Lønstigningen har været særlig stærk inden for transportmiddelindustrien, papir- og grafisk industri og fodtøjs- og beklædningsindustri. Lønsumsindekset, der er et indeks for den samlede lønsum til industriens arbejdere, blev i juli 78,3 mod 80,3 i juli 1971.

KONJUNKTURBAROMETERET

Industriens forventninger til juli kvartal gik i retning af en fortsat, men

Konjunkturbarometer. Hele industrien.

	Faktisk forløb i juli kvartal 1972 i forhold til april kvartal 1972			Forventet forløb i oktober kvartal 1972 i forhold til juli kvartal 1972		
	mindre	omtrent uændret	større	mindre	omtrent uændret	større
	pct.					
Produktion	18 (14)	59 (65)	23 (21)	5	50	45
Antal beskæftigede arbejdere, ultimo kvartalet	10 (9)	69 (75)	21 (16)	3	71	26
Ordreindgang fra hjemmemarked.....	14 (11)	52 (62)	34 (27)	5	54	41
Ordreindgang fra eksportmarked	17 (17)	53 (60)	30 (23)	8	57	35
Færdigvarelagre, ultimo kvartalet	32 (24)	50 (67)	18 (9)	21	63	16
Råvarelagre, ultimo kvartalet	18 (13)	69 (79)	13 (8)	13	68	19
Samlede løbende investeringer	10 (8)	78 (80)	12 (12)	4	78	18
Investeringsplaner, ændret i kvartalet ...	2 –	88 –	10 –	–	–	–

Anm. Produktion, ordreindgang og lagre er vurderet i varemængder eller som værdi i uforandrede priser. Der er set bort fra normale sæsonbestemte ændringer.
Tallene i parentes angiver forandringerne for juli kvartal, således som de fremgik af forrige konjunkturbarometerundersøgelse.

afsvækket produktionsstigning i forhold til april kvartal. Der var ligeledes forventninger om en stigning i beskæftigelsen og i ordreindgangen, især fra hjemmemarkedet. Såvel råvarelagre som færdigvarelagre forventedes ved udgangen af kvartalet at være reducerede.

Konjunkturbarometerundersøgelsen fra oktober måned viser en lidt mindre produktionsstigning end ventet, hvorimod beskæftigelsen steg lidt mere end forventet. Indgangen af ordrer fra såvel hjemmemarked som eksportmarked blev en del større end skønnet. Mens de løbende investeringer i kvartalet stort set forløb som forudset, blev investeringsplanerne ændret kraftigt i opadgående retning.

Industriens forventninger til oktober kvartal er indsamlet i perioden umiddelbart efter folkeafstemningen om EF. Barometeret giver udtryk for en voldsom optimisme. 45 pct. af industrien forventer større produktion i oktober kvartal og 26 pct. større beskæftigelse. Ordreindgangen fra hjemmemarkedet og eksportmarkedet forventes at blive større i henholdsvis 41 og 35 pct. af industrien, og kun 5 pct. forventer mindre produktion og kun 3 pct. mindre beskæftigelse. 40 pct. af virksomhederne har angivet, at de

manglede arbejdskraft ved udgangen af juli kvartal. Færdigvarelagrene vil være mindre ved udgangen af året, hvorimod råvarelagrene forventes at være større. Optimismen synes at være udbredt til hele industrien, idet kun jern- og metalværker forventer tilbagegang.

19. 10. 72
P. M.